

Latviešu valodas eksāmeni cittautiešiem Latvijā

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir [iekšlietu ministra](#) pārraudzībā esoša iestāde, kuras kompetencē ietilpst personu apliecināšanu un ceļošanas dokumentu izdošana, ledzīvotāju reģistra uzturēšana un valsts migrācijas politikas īstenošana, t.sk. repatriācijas un patvēruma politikas izstrādāšana un realizēšana, personu tiesiskā statusa noteikšana, naturalizācija u.c.¹ Viena no pārvaldes funkcijām ir arī personu tiesiskā statusa noteikšana un naturalizācija, kurā ietilpst Pilsonības likumā noteikto naturalizācijas pārbaudījumu organizēšana. Likums nosaka, ka Latvijas pilsonības iegūšanai naturalizācijas kārtībā pilsonības pretendentiem ir jānokārto latviešu valodas prasmes pārbaude un Latvijas Republikas Satversmes pamatnoteikumu, valsts himnas teksta un Latvijas vēstures zināšanu pārbaude

Latviešu valodas prasmes pārbaudes pirmais modelis (1995.gads) un otrais modelis (1996.gads) tika izstrādāts ciešā sadarbībā ar Eiropas Padomes ekspertiem no Nīderlandes Pārbaudes materiālu izstrādāšanas centrālā institūta. Trešā modeļa satura un prasmju vērtēšanas kritēriju izstrādāšana notika ciešā sadarbībā ar Eiropas Padomes ekspertiem no Kembridžas Universitātes Vietējā eksaminācijas centra. 3.modelis pārbaudēs tika ieviests 1999. gada oktobrī.

Pārbaudes mērķis ir pārliecināties par pilsonības pretendenta latviešu valodas prasmi un spēju apzināti lietot valodu. Pretendentam jāprot latviešu valoda tādā līmenī, lai viņš varētu sekmīgi integrēties sabiedrībā, sazināties ikdienā un sabiedriskās situācijās.

Latviešu valodas prasmes pārbaudei ir divas daļas – rakstiskā un mutvārdu daļa, kuru ietvaros tiek pārbaudītas 4 valodas prasmes:

- Klausīšanās - šajā pārbaudes daļā tiek novērtēta pretendenta prasme uztvert valodu kā klausītājam. Pretendents klausās tekstus, kas pietuvināti ikdienas sarunām, piemēram, īsu divu cilvēku dialogu, informāciju pa radio (monologu), piemēram, laika prognozi, izmaiņas vilcienu sarakstā u.tml.
- Lasīšana - pretendents lasa dažāda rakstura sadzīves tekstus un vienkāršus oficiālus paziņojumus, piemēram, dažādas norādes, neformālas vēstules/zīmītes, sludinājumus u.tml., izprotot tekstā ietvertu ideju un atrodot nepieciešamo informāciju.
- Rakstīšana - pretendents aizpilda veidlapu, raksta īsu vēstuli par sadzīves rakstura tematu, apliecinot, ka prot sniegt informāciju par sevi un sazināties rakstiski sadzīves situācijās.
- Runa - pretendents atbild uz 10 intervijas jautājumiem par sevi, sarunājas par sadzīves situāciju, pastāsta par doto attēlu un izsaka savas domas par to.

¹ http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/

LR Satversmes pamatnoteikumu, valsts himnas teksta un Latvijas vēstures zināšanu pārbaudi pretendents var kārtot mutiski vai rakstiski. Mutvārdu pārbaudē pretendents atbild uz vienu jautājumu par LR Satversmi un otru par Latvijas vēsturi un kultūru. Rakstiskajā pārbaudē pretendents izpilda testu, kurā ir 18 jautājumi (10 jautājumi par Latvijas vēsturi, 8 – par LR Satversmi). Abu veidu pārbaudēs pretendentam arī jāuzraksta vai jānorunā valsts himnas teksts.

Eksāmenu uzdevumu paraugi pieejami Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes mājas lapā:
<http://www.pmlp.gov.lv/lv/pakalpojumi/Naturalizacija/parbaudes.html>.

Pilsonības likumā noteikto nepieciešamo zināšanu pārbaudes notiek eksaminācijas centros:

- Rīgā, Daugavpils ielā 31,
- Liepājā, Graudu ielā 45,
- Daugavpilī, 18.novembra ielā 105,
- kā arī izbraukuma komisijas eksāmenus var pieņemt Jēkabpilī, Valmierā un Ventspilī.²

Valsts izglītības satura centrs (VISC) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas izveidota 2009.gada 1.jūlijā, apvienojot Izglītības satura un eksaminācijas centru (ISEC), Valsts jaunatnes iniciatīvu centru (VJIC), Profesionālās izglītības administrāciju (PIA) un Valsts speciālās izglītības centru (VSIC).³

Viena no centra funkcijām ir valsts valodas prasmes pārbaudes organizēšana. Valsts valodas prasmes pārbaudes uzdevums ir novērtēt personas valsts (latviešu) valodas prasmes līmeni. Ja valsts valodas prasmes pārbaude ir nokārtota sekmīgi, persona saņem valsts valodas prasmes apliecību.

Valsts valodas prasmes apliecība ir nepieciešama:

- darba vajadzībām,
- pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai,
- Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai.

Valsts valodas prasmes pārbaudi nodrošina Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Valsts izglītības satura centra (VISC) Valsts valodas pārbaudes nodaļa. Valsts valodas prasmi pārbauda valsts valodas prasmes pārbaudes komisija.⁴

Pārbaude sastāv no 2 daļām – rakstveida (klausīšanās, lasīšanas un rakstīšanas testu aizpildīšana) un mutvārdu (intervija un runas uzdevumi).⁵

² <http://www.pmlp.gov.lv/lv/pakalpojumi/Naturalizacija/parbaudes.html>

³ <http://visc.gov.lv/visc/vesture.shtml>

⁴ <http://visc.gov.lv/valval/prasmesparb.shtml>

⁵ <http://visc.gov.lv/valval/norise.shtml>

Visi eksāmeni iedalīti 3 līmeņos: A (pamata), B (vidējais) un C (augstākais).⁶

Pārbaudes tematika ir dažāda – par sevi, māju un tās apkārtni, par ikdienas dzīvi un sadzīvi, izglītību, darbu, brīvo laiku un attiecībām starp cilvēkiem.⁷

Uzdevumu paraugi visiem līmeņiem un visām pārbaudījuma daļām atrodami Valsts izglītības satura mājas lapas sadaļā „Valsts valodas pārbaude”.

Pamata (A) līmenis:

- Klausīšanās http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/kl_a_lim.pdf
- Lasīšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/la_a_lim.pdf
- Rakstīšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/ra_a_lim.pdf
- Runāšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/ru_a_lim.pdf

Vidējais (B) līmenis:

- Klausīšanās http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/kl_b_lim.pdf
- Lasīšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/la_b_lim.pdf
- Rakstīšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/ra_b_lim_no_marta
- Runāšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/ru_b_lim.pdf

Augstākais (C) līmenis:

- Klausīšanās http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/kl_c_lim.pdf
- Lasīšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/la_c_lim.pdf
- Rakstīšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/ra_c_lim.pdf
- Runāšana http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/ru_c_lim_no_marta.pdf⁸

Pārbaudes notiek Rīgā, Ventspilī, Liepājā, Rēzeknē un Daugavpilī.

Informāciju sagatavoja:

MBA Kristiāna Talente, Biznesa augstskolas Turība Studiju daļas lietvede, e-pasts:

Kristiana.Talente@turiba.lv

⁶ http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/prasmes_parb_saturs_16_18.pdf

⁷ http://visc.gov.lv/valval/dokumenti/prasmes_parb_saturs_19_20.pdf

⁸ <http://visc.gov.lv/valval/uzdevumi.shtml>